

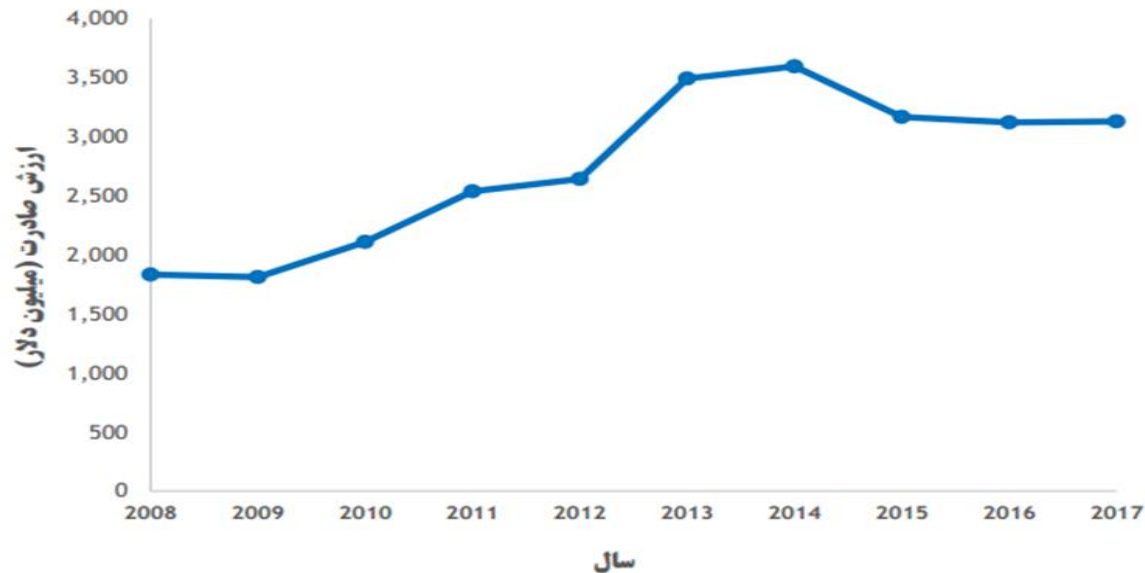

پژوهشکده گیاهان دارویی دانشگاه لرستان – الیگودرز

اهمیت گیاهان دارویی

- ارزش تجاری گیاهان دارویی و فرآورده‌های آنها از رشد سالانه ۱۰ تا ۱۵ درصدی برخوردار و بیش از ۱۰۰ میلیارد دلار در سال می‌باشد.
- پیش بینی می‌شود این رقم در سال ۲۰۵۰ به ۵۰۰۰ میلیارد دلار بالغ گردد.

وضعیت تجارت گیاهان دارویی در سطح جهانی

تغییرات ارزش کل صادرات گیاهان دارویی جهان طی سال‌های ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۷

گیاهان دارویی در ایران

➤ کشور ایران دارای بیش از ۸ هزار گونه گیاهی است.

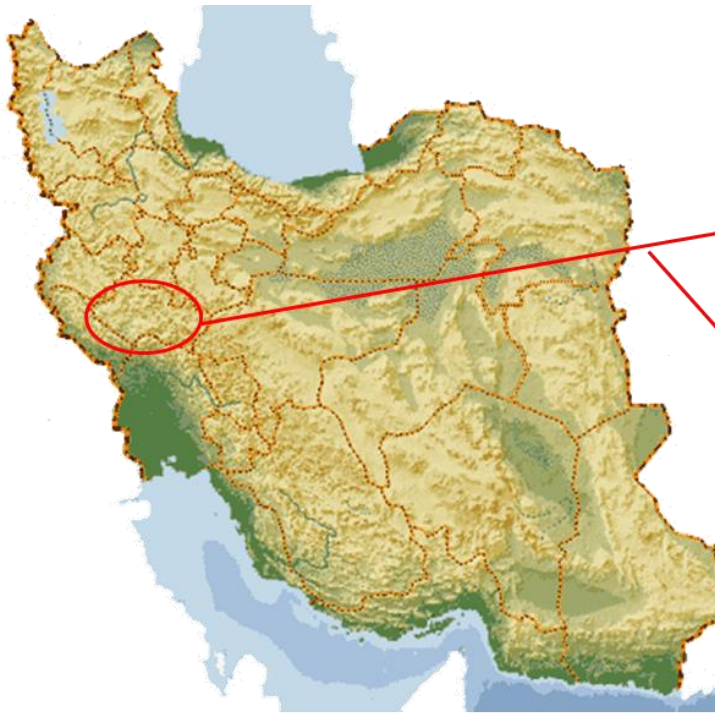
➤ از این تعداد نزدیک به ۲۳۰۰ گونه دارای خواص دارویی هستند که می‌توانند در صنایع دارویی، غذایی و آرایشی-بهداشتی مورد استفاده قرار گیرند

➤ علیرغم دارا بودن اقلیم‌های متنوع و فلور قوی گیاهی، ایران از تجارت جهانی گیاهان دارویی در سال ۱۳۹۱ تنها سهمی معادل ۱۰۰ تا ۱۵۰ میلیون دلار داشته (غالباً به صورت خام فروشی) است.

➤ از طرفی نیاز کشور به برخی داروهای گیاهی وارداتی باعث شده ارزش بسیاری از کشور خارج شود.

➤ برای مثال، قیمت هر ویال ۳۰۰ میلی گرم داروی تاکسول در سال ۲۰۱۳، ۵۵۰ دلار بوده است که با افزایش قیمت دلار در دهه گذشته، قیمت تمام شده آن ۱۰ برابر افزایش یافته است.

استان لرستان

گیاهان دارویی در لرستان

- استان لرستان دارای حدود ۲ میلیون هکتار منابع طبیعی است که از این مقدار ۶۴۹ هزار هکتار بصورت اراضی مرتعی و ۸۸۵۰۰۰ هکتار جنگل است.
- استان لرستان یکی از مهمترین رویشگاه های طبیعی گیاهان دارویی کشور است و دارای تنوع گونه ای بسیار بالایی است که این خود متأثر از تنوع اقلیمی و آب و هوایی در این منطقه است.
- از میان ۸ هزار گونه گیاهی ایران، بیش از ۱۷۰۰ گونه گیاهی در رویشگاه های بومی استان گزارش شده است.
- تا به حال حدود ۱۵۱ گونه گیاه دارویی از سطح استان جمع آوری و شناسایی شده است.

گیاهان دارویی شهرستان الیگودرز

- شهرستان الیگودرز ناحیه‌ای کوهستانی در شرق استان لرستان با ارتفاع متوسط ۲۰۰۰ متر از سطح دریا و متوسط بارندگی سالانه ۶۴۴.۴ میلی‌متر است.
- شهرستان الیگودرز با ۴۳۵ هزار هکتار اراضی، بیش از یک‌پنجم منابع طبیعی استان لرستان را دارا می‌باشد.
- گیاهان دارویی با ارزشی چون موسیر، کرفس کوهی، آنغوزه، باریجه، مرزه، آویشن، گل گاوزبان، خاکشیر، شیرین بیان و بومادران در مراتع این شهرستان رویش دارند.
- اما برداشت غیراصولی و بی‌رویه گیاهان خوراکی و دارویی در مراتع این شهرستان باعث تخریب منابع طبیعی و در خطر انقراض قرار گرفتن این گونه‌ها شده است.

گیاهان دارویی شهرستان الیگودرز

- گونه‌های دارویی که در این شهرستان وجود دارد بی‌نظیر هستند و با توجه به فرصت‌هایی که از لحاظ منابع طبیعی در این شهرستان وجود دارد، کاشت گیاهان دارویی می‌تواند زمینه بسیار خوبی برای ایجاد اشتغال باشد.
- بنابراین اهلی کردن و کشت گیاهان دارویی در چنین مناطق مستعدی می‌تواند بهترین راهکار جهت کاهش برداشت غیرقانونی، پیشگیری از انقراض نسل این‌گونه‌های ارزشمند و اشتغال‌زایی در منطقه باشد.

گیاهان دارویی شهرستان الیگودرز

- در حال حاضر برای رشد و توسعه صنعت گیاهان دارویی، نیاز به تحقیقات متعددی در زمینه تولید و پرورش، فرآوری، داروسازی و درمان با این نوع گیاهان است.
- با توجه به افزایش حجم تجارت جهانی گیاهان دارویی و فرآورده‌های آنها، پیشینه غنی ایران در طب سنتی و درمان مبتنی بر گیاهان، در نقشه جامع علمی کشور گیاهان دارویی در اولویت الف حوزه علوم پایه و کاربردی قرار گرفته است.
- بنابراین برای هدایت حرکت احیاء و توسعه گیاهان دارویی و طب سنتی ایران با استفاده بهینه از تمامی منابع ملی، راه‌اندازی پژوهشکده مرتبط با حوضه‌های مختلف گیاهان دارویی امری واجب و اجتناب‌ناپذیر است.

ضرورت احداث پژوهشکده گیاهان دارویی

- تولید گیاهان دارویی در مقایسه با سایر گیاهان زراعی و باغی از ارزش افزوده‌ی بالاتری برخوردار است.
- با این وجود کمبود اطلاعات تخصصی در زمینه کشت و کار و به ویژه فرآوری گیاهان دارویی باعث شده است که پتانسیل بالای استان لرستان در زمینه کشت و فرآوری گیاهان دارویی به صورت مغفول بماند.
- در حال حاضر نیاز به تحقیقات متعددی در زمینه‌ی شناسایی، کشت و کار، اصلاح و اهلی سازی گونه‌های وحشی بومی استان لرستان، فرآوری و فرآیندهای پس از برداشت، مطالعات فیتوشیمیایی و فرمولاسیون داروها وجود دارد.
- ✓ این فعالیت‌ها بدون حمایت دولت و تاسیس پژوهشکده متمرکز گیاهان دارویی در منطقه امکان پذیر نخواهد بود.
- در نهایت احداث پژوهشکده گیاهان دارویی در منطقه می‌تواند نقش به‌سزایی در دستیابی به گونه‌های دارویی اهلی شده، توسعه کشت و کار آنها و رونق اقتصادی منطقه داشته باشد.

اهداف کلان

- ۱- ایجاد یک مرکز پژوهشی، آموزشی و ترویجی به عنوان بستری مناسب جهت اجرای کلیه پروژه‌های تحقیقاتی به نژادی و به زراعی گیاهان دارویی و صنایع دارویی با منشاء گیاهی.
- ۲- ایجاد باغ گیاهان دارویی با هدف حفظ ذخایر ارزشمند ژنتیکی طبیعی و تلاش در جهت استفاده بهینه و بهره برداری از این ذخایر و اکوتوریسم.
- ۳- ایجاد زمینه اشتغال از طریق فعال نمودن کشت و صنعت گیاهان دارویی با الگوبرداری از اطلاعات علمی و یافته‌های تحقیقاتی.
- ۵- ایجاد امکانات علمی لازم برای همکاری متقابل علمی، فنی و ترویجی با مراکز دانشگاهی و مراکز خصوصی تولید و عرضه گیاهان دارویی.
- ۶- تولید بذر مورد نیاز گونه‌های سازگار استان با هدف ترویج کشت گیاهان دارویی مهم.

اهداف خرد

۱- شناسایی اکوتیپ های مختلف گیاهان دارویی استان.

۲- مطالعه ذخایر توارثی گونه‌های با ارزش دارویی به منظور برنامه‌ریزی در حفظ ژرمپلاسم و ایجاد ارقام مرغوب

۳- بررسی سازگاری گونه‌های جمع آوری شده از طبیعت با شرایط زراعی در قالب طرح‌های تحقیقاتی.

۴- ارائه روش‌های مناسب اصلاحی جهت افزایش کمی و کیفی تولید در گونه‌های وحشی و زراعی.

۵- شناسایی آفات، بیماری و علف‌های هرز گیاهان دارویی در شرایط زراعی.

اهداف خرد

۶- معرفی ارقام جدید با پتانسیل دارویی، بهداشتی و ... از میان توده‌های ناهمگن طبیعی

۷- بهینه سازی شرایط رشد و کاشت گیاهان دارویی در زمین‌های کم بازده با ارائه روش های جدید

۸- مطالعات کاربردی در زمینه تولید ارگانیک گیاهان دارویی

۹- شناسایی و استخراج مواد اولیه دارویی، معرفی روش های جدید فرآوری و نگهداری گیاهان دارویی و همچنین ارائه روش های جدید در تکنولوژی استخراج مواد مؤثره گیاهی

۱۰- ارزیابی اقتصادی، بسته بندی، فرآوری، صادرات، نیازسنجی و بازاریابی گیاهان دارویی و ارائه راهکارهای علمی و عملی در این موارد در سطح منطقه‌ای، ملی و فرا ملی

اهداف خرد

۱۱- کنترل کیفیت شیمیایی گیاهان و مواد اولیه دارویی استفاده شده در صنایع دارویی، غذایی و بهداشتی

۱۲- فرمولاسیون دارو با پایه گیاهی جهت افزایش ارزش افزوده

۱۳- برگزاری دوره‌های آموزشی و ترویجی در زمینه کشت و پرورش گیاهان دارویی برای افراد بومی و محلی.

۱۴- مهارت افزایی، اشتغال زایی و کارآفرینی در زمینه گیاهان دارویی با آموزش علمی و عملی علاقمندان حیطه گیاهان دارویی

۱۵- ارائه خدمات تخصصی در زمینه تکثیر، کشت و کار و فرآوری گیاهان دارویی

ارکان پژوهشکده

هیات موسس:

رئیس دانشگاه، معاون پژوهش و فناوری دانشگاه، رئیس دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی

رئیس مرکز:

رئیس مرکز به پیشنهاد معاون پژوهش و فناوری دانشگاه از میان اعضای هیات علمی دانشگاه با تخصص گیاهان دارویی و با حکم رئیس دانشگاه منصوب می‌شود.

شورای پژوهشی مرکز:

متشکل از رئیس دانشگاه، معاون پژوهش و فناوری دانشگاه، رئیس دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی، مدیر امور پژوهشی، مدیر ارتباط با جامعه و کارآفرینی، مدیر گروه علوم باغبانی، مدیر گروه فارماکونوزی، مدیر گروه‌های پژوهشی مرکز و سایر متخصصان متناسب با گروه‌های پژوهشی مرکز به پیشنهاد رئیس مرکز و تایید معاون پژوهش و فناوری دانشگاه می‌باشد.

ارکان پژوهشکده

اعضای پیوسته (تمام وقت):

کسانی که با عنوان عضو هیات علمی پژوهشی به استخدام دانشگاه- پژوهشکده گیاهان دارویی در خواهند آمد.

اعضای وابسته (پاره وقت) که بر دو نوع است:

الف-اعضای وابسته داخل دانشگاه: اعضای هیات علمی دانشگاه مجاز هستند که بخشی از ساعات موظف آموزشی یا پژوهشی خود را برحسب نیاز در مرکز پژوهشکده گیاهان دارویی به انجام برسانند.

ب-اعضای وابسته خارج از دانشگاه: متخصصان و پژوهشگران برجسته^۱ای هستند که به صورت داوطلبانه یا به پیشنهاد مرکز در زمینه های پژوهشی، آموزشی، خدمات تخصصی و مشاوره^۲ای با دانشگاه همکاری دارند.

گروه‌های پژوهشی مرکز

□ پژوهشکده گیاهان دارویی با بهره‌گیری از اعضای هیأت علمی تمام وقت و پاره وقت، و کارشناسان و محققان در قالب سه گروه پژوهشی-آموزشی، در زمینه‌های کشت و پرورش و اهلی کردن گیاهان دارویی، آنالیز شیمیایی، فرمولاسیون دارویی، تولید نهال، بذر و فرآورده‌های دارویی گیاهی و گیاهان دارویی فعالیت خواهد کرد.

۱- گروه پژوهشی کشت و فرآوری گیاهان دارویی

۲- گروه پژوهشی اصلاح و بیوتکنولوژی گیاهان دارویی

۳- گروه پژوهشی شیمی دارویی و فارماکوگنوزی

امکانات مورد نیاز

- ۱- فضای مناسب جهت احداث ساختمان پژوهشکده با زیربنای تقریبی ۲۰۰۰ متر مربع
- ۲- اراضی کشاورزی به مساحت تقریبی ۲۰ هکتار جهت مطالعات کشت و اهلی سازی گونه‌های دارویی
- ۳- واگذاری تقریبی ۳۰ هکتار از اراضی منابع طبیعی جهت کشت دیم گیاهان دارویی در مراتع
- ۴- تجهیزات و امکانات آزمایشگاهی مورد نیاز (مکمل تجهیزات آزمایشگاهی دانشگاه لرستان)
- ۵- احداث گلخانه به مساحت تقریبی ۳۰۰۰ مترمربع جهت انجام پروژه‌های تحقیقاتی

امکانات مورد نیاز

۶- احداث گلخانه به مساحت تقریبی ۱۰۰۰۰ مترمربع جهت تولید و عرضه نشا

۷- ادوات و ماشین آلات کشاورزی

۸- تجهیزات فرآوری گیاهان دارویی شامل دستگاههای خشک کن، کلونجر صنعتی، عصاره گیز صنعتی و ...

۹- تخصیص بودجه جهت تامین نیروی انسانی (اعضای هیئت علمی تمام وقت و پاره وقت، کارشناسان و پژوهشگران با تخصص های مرتبط، نیروی کارگری)

۱۰- تخصیص بودجه پژوهشی

باشکر

